

BOEKBESPREKING

Handbuch der Zahnheilkunde herausgegeben von Dr. Carl Partsch, Dr. Chr. Brühn, Dr. A. Kantorowicz. Erster Band: *Die Chirurgischen Erkrankungen der Mundhöhle, der Zähne und Kiefer*, bearbeitet von Prof. Dr. Partsch, Breslau, Prof. Dr. Williger, Berlin, Zahnarzt Hauptmeyer, Essen. Zweite umgearbeitete Auflage mit 538 Abbildungen im Text und 2 Tafeln. Verlag von J. F. Bergmann, München, 1924. 496 blz. Prijs: 42 G. M. / \$ 10.—; gebonden: 43.80 G. M. / \$ 10.40.

Van dit in 1916 voor het eerst verschenen Handboek der Tandheelkunde is, blijkens het voorwoord, reeds een nieuwe druk van het eerste deel noodig geworden, vóór het werk in zijn geheel uitgegeven is. De bedoeling heeft daarbij voorgezeten om de rijke ervaringen, speciaal op het gebied der mond- en kaakchirurgie in deze nieuwe oplage tot uitdrukking te brengen. Het chirurgische hoofdstuk over schotfracturen is geheel opnieuw bewerkt, evenals het technische deel der behandeling. Bovendien zijn alle hoofdstukken doorgezien, nieuwigheden ingelascht en de literatuurlijsten overeenkomstig aangevuld. Een uitzondering vormen daarop de technische gedeelten, wijl de auteur daarvan zoo lang op zich heeft laten wachten, dat tot onveranderde overname uit den eersten druk moest worden overgegaan, zoodat dus de rijke ervaringen bovenvermeld te dien aanzien in het gedrang zijn geraakt, waarvoor des uitgevers verontschuldigen.

Alvorens echter de lezing aan te vangen is het gewenscht zich in het voorwoord bij den eersten druk te informeren welk doel de schrijvers zich bij de samenstelling van dit handboek hebben gesteld. Men leest daar dat het werk beoogt, om in beknopte samenvatting den studenten een overzicht van het gebied der tandheelkunde, den arts en tandarts een inzicht in den momenteelen stand van deze wetenschap te geven. Wanneer men dan verder in het oog houdt, dat de oorspronkelijke opzet is, in drie volgende deelen resp. de tandheilkundige orthopaedie, met inbegrip van de orthopaedische behandeling van kaak- en aangezichtsverwondingen, de conserveerende tandheel-

kunde en de protheseleer te behandelen, die elk afzonderlijk met betrekking tot het geheel beoordeeld moeten worden, dan is de aldus storm-rijp gemaakte lezer voldoende beroofd van een scherp omljnde verwachting ten aanzien van de verrijking, die zijn tandheelkundige bibliotheek op het punt staat te ondergaan.

Het eerste en omvangrijkste gedeelte van den inhoud is van de hand van Prof. Partsch en omvat de ziekten van de harde weefsels: de misvormingen der kaken, de spleetvormingen, dentitie, de beteekenis van den eersten blijvenden molaar, dentitio difficilis, de verschillende beetvormen, de vormafwijkingen der elementen, afwijkingen in het aantal, retentie, fracturen. Vervolgens de wortelvliesontstekingen, de kinfistel, kysten, paradentale ontstekingen. Daarna de actinomycotische en tuberculeuze aandoeningen van wortelvlies en kaakbeen, de etterige kaakontstekingen van chemischen oorsprong, de nieuwvormingen, de ziekten van het kaakgewricht en als laatste hoofdstuk het verband tusschen kaakholte en tandstelsel. Het daarbij aansluitende deel handelt over de operatieleer en omvat de antisepsis, de plaatselijke verdooving, de tandextractie en complicaties, de verwijdering van getreineerde tanden, implantatie, redressement forcé, wortelpuntresectie, kysten-operatie, de operatieve behandeling der spleetvormingen, resectie van onder- en bovenkaak en de chirurgische behandeling der gewrichtsverstijving. (De daarbij behoorende hoofdstukken over de prothetische behandeling der verhemeltedefecten, en de spalkverbanden bij kaakfracturen en -resecties zijn van de hand van Hauptmeyer).

Gelijk wel niemand van den gerenommeerden auteur anders zou verwachten, zijn de diverse onderwerpen gevloeid uit bekwame pen en de beschrijving der klinische en pathologische verschijnselen munt uit door duidelijkheid van beelding. Daarover uit te weiden heeft dan ook geen zin.

Of de schrijver wel in alle opzichten de evolutie van het tandheelkundig weten en denken sinds de verschijning van den eersten druk voldoende recht heeft laten wedervaren, hetwelk de voorrede belooft, is niet volmondig bevestigend te beantwoorden. Zoo wordt in het hoofdstuk over de wortelvliesontstekingen met geen woord gerept over de focale infectie-mogelijkheden, die, hoe men ook over de belangrijkheid er van moge denken, heel wat pennen in beweging gebracht hebben. Ook de bespreking der beetvormen, die trouwens in het deel over de tandheelkundige orthopaedie thuis hoort, is dermate oppervlakkig, dat zij gevoegelijk gemist kan worden in den jare 1924. De schr. blijkt verder nog vol lof over de bloedige been-

naad bij onderkaaksfracturen en de gummiwig als fixatiemethoden, waarbij van de eerste als eenig bezwaar geldt: „Gelegentlich sieht man aber Nekrosen um die Naht am Knochen zustande kommen“. In een handboek, dat tevens leerboek wil zijn, ware omtrent de consequenties van deze, in tandheelkundige oogen obsolete bevestigingswijze der breukstukken, waarlijk nog wel iets leerzaams te zeggen geweest.

Ook de literatuurlijsten aan het eind van elk hoofdstuk zijn niet steeds een weerspiegeling van de laatste acht jaren, terwijl veel werken uit vroegere decennia door nieuwere als bronnen ter nadere raadpleging verdrongen zijn en alleen historische waarde hebben behouden.

Het tweede deel: de chirurgie van de weeke deelen der mondholte is van de hand van Prof. Williger, die op de hem eigen heldere beschrijvingswijze in een elftal hoofdstukken de aandoeningen der lippen, de ziekten van het mondslijmvlies en van den mondbodem en het tandvleesch bespreekt. Verder de tuberculose van het mondslijmvlies, de syphilis, de ziekten van de tong en van de speekselklieren en ten slotte de betrekkingen van de tanden tot de oogen en het oor, zoomede de ziekten der zenuwen in verband met het gebit.

Hier munt elke beschrijving van het ziektebeeld uit door scherpe typeering der verschijnselen. De bondige behandeling van elk onderwerp komt aan de duidelijkheid der gewekte voorstelling ten goede, waardoor het werk ook voor den tandheelkundigen practicus ter raadpleging onmiskenbare verdiensten heeft. Daartoe dragen de vele, deels gekleurde afbeeldingen van typische gevallen in niet geringe mate bij, wat evenzeer van het eerste deel kan en moet worden gezegd.

De typografische uitvoering van het werk is zeer goed verzorgd en de talrijke, vaak instructieve foto's werken aan het aangename uiterlijk mee.

B.

Practical Pedodontia or Juvenile Operative Dentistry and Public Health Dentistry by FLOYDE EDDY HOOGEBOOM. Publishers: *The C. V. Mosby Co.*, St. Louis. 100 blz. Prijs: geb. \$ 3.00. — 1924.

Een fransch collega heeft eens de eerste kennismaking van het kind met den tandarts beschouwd als een sportieve ontmoeting, waarbij beide tegenstanders zich op afweer voorbereiden tot den verwachten eersten aanval. In hoeverre deze vergelijking juist is, blijve buiten beschouwing, doch zooveel is zeker, dat, evenals een wedstrijd, de

behandeling van kinderen rijk is aan spannende momenten, die echter voor wat betreft des tandarts' aandeel, voor de toeschouwers verborgen blijven, terwijl de toejuichingen na een min of meer geslaagden afloop steeds aan zijn jeugdige tegenpartij ten deel vallen, waarbij hij zich uit tactische overwegingen nog heeft aan te sluiten, ook al zou een kleine verwensching zijn waardeering nauwkeuriger weergeven.

Het gedrag van het kind bij den tandarts is de proef op de som van de ouderlijke opvoeding en dus zouden wij eer de ouders dan hun spruit hard moeten vallen, voor het geval dat deze minder hanteerbaar is dan voor een conserveerende behandeling met alle bescheidenheid wordt vereischt. Maar dit verandert niets aan het feit, dat zelfs bij kinderen van goeden wille aan onze verrichtingen energie-verslijtende hinderpalen in den weg liggen. Sinds het opstel van een onzer paedodontisten weten wij, dat een kindertand minder gauw gevuld is dan een kinderhand en in die wetenschap zou menigeen onzer gaarne zijn conserveerende talenten op het handje willen concentreren, zoo hij daarmee de bewerking van de eerste kon afkopen.

Maar elk huis heeft zijn kruis en zoo rest niet anders, dan het onze met beleid te dragen. Wie het echter niet con amore doet, ziet reikhalzend uit naar den man (of de vrouw), die meent hem te kunnen voorlichten, hoe hij zijn last kan verminderen of zijn techniek van dragen verbeteren. En zoo greep schrijver dezes begeerig naar de pennevrucht van bovengenoemden „instructor in pedodontia”, zooals het titelblad verklapt. Vooral dat *practische* in de geboden paedodontie leek hem een belofte, want over de theorie was hij het al aardig met zich zelf eens en de weerbarstige jeugd heeft haar eigen opvattingen over de regels van Black. In dit werkje hoopte hij een harmonisch bondgenootschap tusschen de kinderpsychologie en een geraffineerd-eenvoudige behandelingsmethode aan te treffen. Het was immers geconcipieerd in het tandheekkundige land-van-belofte!

De wensch was wederom de vader der niet geheel juiste gedachte. Hij vond om te beginnen, in het honderd pagina's rijke boekje dertig over de embryologie van het kinderhoofd, hoogelijk interessant voorwaar, doch in ietwat los verband tot wat de titel met het verleidelijke adjectief doet verwachten. Verder de roemruchte classificatie en mooie afbeeldingen van volmaakte caviteiten in het gewillige gips. Dan een inventaris van de in aanmerking komende (d.w.z. alle) vulmaterialen, met inbegrip van de goud-inlay, als zijnde de beste, waarbij de auteur diverse autoriteiten het woord geeft om te zeggen hoe

het moet. Om kort te gaan, veel over de tanden en de vullingen, doch niets over het kind dat er bij hoort.

De schrijver pleegt dit (in zijn boek) van het behandelingsobject te isoleeren door middel van cofferdam en onttrekt het dus aan zijn paedodontistisch oog. Dit vinden amerikaansche kinderen vanzelfsprekend, zijn er misschien wel dol op. Het laatste hoofdstuk handelt over de tandheelkunde in dienst der openbare gezondheid en vormt een verzameling van plattegronden en foto's van dispensaries, mitsgaders formulieren om vol te schrijven, allemaal over de tanden.

Als nieuwste nieuwtje op prothetisch gebied zij ten slotte vermeld de „movie” plate, een prothese van twee tanden voor kinderen, die in de film meespelen, om in de wisselperiode de tandeloosheid te maskeeren en welke gedurende het optreden gedragen wordt!

De uitgave is als steeds bij dezen uitgever, op onbekrompen wijze verzorgd. B.

Gezondheidsleer door Dr. E. H. B. van Lier, Arts. Tweede druk. Uitgave van P. Noordhoff, Groningen. 1924. 160 blz. Prijs: f 2.75, geb. f 3.25.

Wij ontvingen van den uitgever bovengenoemd werkje, dat blijkens den titel bestemd is voor het onderwijs aan onderwijzers, verpleegsters en scholen voor M. O. en M. U. L. O. Het zou feitelijk vallen buiten het kader onzer bespreking, ware het niet, dat ook aan het gebit een hoofdstuk is gewijd. Een tandheelkundige waardeering zal zich derhalve tot bedoeld onderwerp: de verzorging van het gebit, hebben te bepalen. Waar het gebied der hygiëne zoo uitgestrekt is, kon den aan het ons interesseerende gedeelte uiteraard slechts enkele pagina's gewijd worden en het kleine bestek in aanmerking genomen, kan men zeggen, dat de auteur zich redelijk van de gestelde taak heeft gekweten. Ware een tandarts aan het woord geweest, allicht had hij het iets anders gedaan. De schrijver spreekt o.a. van tandmerg en beenvlies; onzes inziens had hij beter gedaan zich aan de gangbare uitdrukkingen te houden om de begripsverwarring, die toch al haast onuitroeibaar schijnt, niet nog te ondersteunen door uitbreiding van het aantal synoniemen. B.